

PFU-SAK NR. 345/11

KLAGER: Anne Murvold Risvik
ADRESSE: Postboks 401, 7129 Brekstad
TELEFON/TELEFAX:
PUBLIKASJON: Fosna-Folket
PUBLISERINGSDATO: 13.10.2011
STOFFOMRÅDE: Barnevern
GENRE: Nyhetsartikkel
SØKERSTIKKORD: Kontroll av opplysninger, premissene, saklighet og omtanke, tittelbruk, bildebruk
REGISTRERT: 23.12.2011
BEHANDLET I SEKR.: 23.12.2011; tilsvaarsrunden innledet
BEHANDLES I PFU: 19.06.2012
FERDIGBEHANDLET: 19.06.2012
BEHANDLINGSTID: 179 dager
KLAGEGRUPPE: Offentlig ansatt
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
RETTSBEHANDLING:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER:

SAMMENDRAG:

Fosna-Folket hadde **torsdag 13. oktober 2011** et oppslag på førstesiden med tittelen **"- Stasi-metoder i barnehagen"**. Av teksten går det frem at foreldre i kommunen er

"...både sint og skuffet og bruker uttrykk som 'Stasi-metoder' over et samtaleskjema som kommunen ville bruke i barnehagene."

Inne i avisen har artikkelen tittelen **"Hvordan er dette mulig?"**. Ifølge ingressen uttrykker foreldre **"frykt og sjokk"** over skjemaet.

Av brødteksten går det frem at foreldre lurte på om det er lovlig å bruke skjemaet, og videre:

"En annen mener Ørland kommune bruker 'Stasi-metoder' når de utarbeider skjema med svært personlige og for mange sensitive spørsmål."

Videre står det at mange foreldre har kontaktet lokalavisen etter at de fikk tilgang til spørreskjemaet på kommunens nettsider. Skjemaet skal ha en rekke spørsmål av privat karakter om forhold i familien og omgangskretsen.

Artikkelen viser deretter til regelverket om taushetsplikt, men refererer fra veiledningen at:

"...denne taushetsplikten ikke skal stå i veien eller være til hinder for at ansatte skal kunne sende bekymringsmelding til andre hjelpeinstanser."

Dette har ført til at foreldre er bekymret for hvordan informasjonen skal brukes:

"Flere uttrykker også en frykt for at ikke alle som er ansatt i barnehagene har kompetanse til å takle slike spørsmål, og noen er også redd for at ikke alle har tilstrekkelig kunnskap om taushetsplikten."

Avslutningsvis blir ytterligere et problem påpekt i forbindelse med at man blir bedt om å legge frem opplysninger om personer som ikke kan svare for seg:

"På den måten mener kilden det er en fare for at enkelte kan misbruke spørsmålene til å gi svar som sverter tredjeperson som ikke er tilstede."

Dagen etter har avisen en ny artikkel med tittelen **"Trekker omstridt spørreskjema"**.

I ingressen uttaler rådmannen:

"Det er beklagelig at et skjema som hadde til hensikt å skape et godt forhold mellom barnehagene og foreldrene har ført til det motsatte..."

Av brødteksten går det frem at rådmannen ikke var orientert om spørreskjemaet, men at hun reagerte raskt:

"Rådmannens umiddelbare reaksjon, da hun fikk se spørsmålsformuleringene i skjemaet var at dette kunne man ikke bruke. En times tid senere onsdag ettermiddag ringer rådmann Gunn Røstad og forklarer at samtalskjemaet fjernes fra nettsidene..."

Rådmannen forteller også at svar som allerede er avgitt, skal makuleres.

Ifølge artikkelen er ideen til skjemaet hentet fra Steinkjer. Kommunen har imidlertid ikke søkt om konsesjon fra Datatilsynet:

"Men i en muntlig orientering fra Datatilsynet kommer det fram en tydelig skepsis til å tillate en datainnsamling på den måten kommunen hadde lagt opp til."

Videre viser artikkelen til WHO og Legeforeningen som har kommentert at det stilles strenge krav til denne type undersøkelser.

De to ansvarlige for undersøkelsen kommenterer at de ikke hadde tenkt over at datainnsamlingen kunne kreve godkjenning fra Datatilsynet, og beklager at enkelte foreldre har blitt oppskaket.

Avslutningsvis heter det om arbeidsgruppen som har utarbeidet skjemaet og at alle barnehager skal bruke det:

"Dette til tross for at Steinerskolens barnehage klart og tydelig har sagt fra at man der ikke vil bruke et slikt skjema."

Til sist kommer rådmannen med konklusjonen i saken:

"Sju spørsmål er nå strøket fra skjemaet, og de øvrige vil vi søke Datatilsynet om tillatelse til å bruke, forteller rådmann Gunn Røstad resolutt!"

KLAGEN:

Klageren er enhetslederen i en av barnehagene i Ørland kommune. Hun kommenterer innledningsvis at det er stigmatiserende og belastende at tittelen "Stasi-metoder" ble brukt.

Hun skriver også at intervjuet kom uforberedt, og at det ikke ble gitt anledning til å komme med motargumentasjon og korrekt informasjon. Blant annet presiserer hun at skjemaet er et samtaleskjema, og ikke et spørreskjema og at dette er avgjørende for Datatilsynet. Dette har ifølge klageren imidlertid ikke journalisten tatt hensyn til. Klageren skriver: "Hele artikkelen er svært subjektiv og tendensiøs."

Klageren mener artikkelen bryter med en rekke punkter i Vær Varsom-plakaten.

Punkt 2.4: "Journalisten (som også er avisens ansvarlige redaktør) henter sin informasjon som far i en av de kommunale barnehagene...Etter vår mening bør en redaktør være varsom med å 'mele sin egen kake' og bruke sin posisjon som redaktør på denne måten."

Punkt 3.3: Klageren mener premissene for intervjusituasjonen ikke var gjort klare.

Punkt 3.7: Klager mener at enhetsleder er feilsitert og at hun ikke fikk anledning til sitatsjekk. Videre viser klager til at Steinerskolen er feilsitert: "Avisa skaper et inntrykk av at de er påtvunget noe de ikke ønsker."

Punkt 4.1: Klager kommenterer påstanden om at ansatte ikke overholder taushetsplikten og skriver: "Det er svært krenkende overfor kommunens barnehageansatte at deres kompetanse og habilitet trekkes i tvil på denne måten, og vi mener slike påstander i høyeste grad må underbygges eller dokumenteres ellers er det bare ubegrunnede insinuasjoner."

Punkt 4.2: Klager mener omtalen av spørreskjemaet er upresis og dermed utløser spørsmål fra Datatilsynet: "Vi presiserte i intervjusituasjonen at det var et samtaleskjema og dermed et internt notat som kun arkiveres manuelt i et lokalt arkiv og som makuleres når barnet forlater barnehagen. Dette ble ikke gjengitt i artikkelen."

Punkt 4.4: Klageren reagerer på tittelbruken: "Det oppleves svært krenkende når vi vet hva historien sier om hva stasi-metoder var. Vi mener slike begrep må brukes med en viss respekt og slett ikke i en sak som dreier seg om forebyggende barnevernsarbeid."

Punkt 4.10: Et bilde av en kommunal barnehage er brukt som illustrasjonsfoto. Klageren skriver: "Mange foreldre opplever dette svært ubehagelig og mener de er tillagt meninger de ikke har gitt uttrykk for."

TILSVARSRUNDEN:

Fosna-Folket avviser klagen og kommenterer de enkelte punktene.

Om tittelen skriver avisen: "Tittelen er hardtslående, men er ikke grepet ut av løse luften. Den kommer fra foreldre som uttrykker en reell frykt for spørsmålene som ble presentert i kommunens nye skjema."

Videre skriver avisen at klageren var blitt informert om at avisen ville skrive om skjemaet, og presiserer at klageren fikk spørsmål som hun kunne svare på. Dette ble gjengitt i avisen.

Avisen omtaler kontakten med Datatilsynet, og mener det ikke er klart at skjemaet er et samtaleskjema og ikke et spørreskjema: "Med hensyn til Datatilsynets vurdering, så har ikke journalisten lagt føringer for at Datatilsynet skal se på dette som et samtale- eller spørreskjema. Datatilsynet har på fritt, selvstendig grunnlag, vurdert dette. Det som i dette tilfellet er avgjørende er hvilke opplysninger man ønsker å innhente og lagre."

Deretter avviser avisen at artikkelen hadde som mål å skremme foreldrene eller å "ta" Ørland kommune: "Derimot er det avisas plikt, som en del av vårt samfunnsoppdrag, å lytte til de som ytrer seg kritisk vedrørende elementer i den offentlige virksomhet."

Avisen kommenterer videre de enkelte punktene i Vær Varsom-plakaten som klager har vist til.

Punkt 2.4 vedrørende sammenblanding av roller: Avisen skriver at det er vanlig at de som jobber i en lokalavis, er tett på sine kilder: "Vi mener å ha de rette forutsetninger for å håndtere dette, og har også fokus på dette." Og videre: "Journalisten har overhodet ikke vært ute etter å 'mele sin egen kake', slik klageren antyder."

Punkt 3.3 om premissene for intervjuet. Avisen mener at dette var gjort klart, og skriver: "Journalisten hadde også i telefonsamtale med klager på forhånd gjort det klart at man ønsket et intervju angående det aktuelle skjemaet." Videre presiserer avisen: "For øvrig er fotografi brukt i artikkelen tatt med samtykke fra klager samtidig som intervjuet ble gjennomført."

Punkt 3.7 om feilsitering og sitatsjekk. Avisen avviser at noen er blitt feilsitert, og viser blant annet til at det ikke er mottatt klage på dette fra Steinerbarnehagen.

Om punktet vedrørende taushetsplikt skriver avisen: "At foreldre uttrykker frykt knyttet til mulig manglende kompetanse og kunnskap, er ikke å betrakte som mistillit til de ansatte. Det er journalistens vurdering at dette er informasjon som er vesentlig for saken."

Punkt 4.2 om påstandene angående Datatilsynet. Her gjentar avisen at Datatilsynet vurderte skjemaet på fritt grunnlag og vurderte dette.

Videre kommenterer avisen punkt 4.4 om tittelen på artikkelen slik: "Saken fikk en hard tittel, hentet fra foreldres oppfatning av situasjonen på tidspunktet for publisering."

Det siste punktet dreier seg om bildebruk i nettartikkelen, og avisen skriver: "I denne saken mente avisa det var best å bruke et oversiktsfotografi av en kommunal barnehage som illustrasjon. Det aktuelle skjemaet var tenkt innført i barnehagen det vises til, samtidig som verken barn eller ansatte ble identifisert. Avisa vurderer dette som at man var varsom med valg av illustrasjon."

Avslutningsvis kommenterer avisen at oppslaget har ført til store endringer med hensyn til bruken av skjemaet, og skriver: "At klager i etterkant av avisas dekning av den aktuelle saken internt i sin organisasjon omtaler lokalavisa som uprofesjonell, svært lite objektiv og tendensiøs velger vi å se som uttrykk for frustrasjon."

Avisens redaktør konkluderer slik: "Både på de enkelte punkt, og i sum, så er det min klare oppfatning at Fosna-Folket i denne saken har fulgt pressens etiske prinsipper, og arbeidet i tråd med Vær Varsom-plakaten."

Klager opprettholder sin klage, men har ikke ytterligere momenter å tilføre utover å vise til at skjemaet blir brukt i mange andre sammenhenger. Klager skriver derfor: "Hadde det vært gjort et bedre journalistisk forarbeid ville kritikken hatt et helt annet fundament og vi kunne hatt en seriøs meningsutveksling."

Avisen har ikke ytterligere kommentarer vedrørende klagegrunnlaget.